

PROVOCĂRI NORMATIVE PRIVIND REÎNCADRAREA ÎN CETĂȚENIA LEGAL DOBÂNDITĂ

Ruslan DELEANU

Doctorand, Universitatea de Stat din Moldova,

Chișinău, Republica Moldova

e-mail: avocatdeleanu@yahoo.com

<https://orcid.org/0000-0002-2561-8427>

Potrivit Declarației Universale a Drepturilor Omului, nimeni nu poate fi lipsit în mod arbitrar de cetățenia sa și nici de dreptul de a-și schimba cetățenia. Procedura redobândirii sau acordării cetățeniei române persoanelor care au pierdut cetățenia din motive neimputabile lor sau cărora cetățenia le-a fost ridicată fără voia lor, precum și descendenților acestora, până la gradul III inclusiv (ca urmare a pierderilor teritoriale suferite de România în perioada celui de-al doilea război mondial, precum și descendenții acestora), este reglementată de Legea cetățeniei române 21/1991. Ministerul Justiției din România, începând cu luna februarie 2024, a supus dezbaterii publice un proiect de lege privind modificarea legii cetățeniei române 21/1991, prin care se intenționează să se schimbe condițiile de acordare a cetățeniei române, și anume: introducerea condiției cunoașterii limbii române; posibilitatea prelungirii termenului de soluționare a cererilor de cetățenie; impunerea unui standard probatoriu obligatoriu pentru documentele oficiale emise de autoritățile altor state.

Cuvinte-cheie: cetățenie, redobândire, acordare, descendenți, propuneri de modificare, standard probatoriu.

REGULATORY CHALLENGES FOR THE RE-ENTRY INTO CITIZENSHIP LEGALLY ACQUIRED

According to the Universal Declaration of Human Rights, no one can be arbitrarily deprived of his citizenship, nor of the right to change his citizenship. The procedure for reacquiring or granting Romanian citizenship to persons who lost their citizenship for reasons not attributable to them or whose citizenship was revoked against their will, as well as to their descendants, up to the III degree inclusive (as a result of the territorial losses suffered by Romania during the - the Second World War, as well as their descendants), is regulated by the Romanian Citizenship Law 21/1991. The Romanian Ministry of Justice, starting from February 2024, submitted to public debate a draft law on the amendment of the Romanian citizenship law 21/1991, which intends to change the conditions for granting Romanian citizenship, namely: the introduction of the condition of knowledge of the Romanian language; the possibility of extending the deadline for settling citizenship applications; imposing a mandatory evidentiary standard for official documents issued by the authorities of other states.

Keywords: citizenship, reacquisition, granting, descendants, proposals for modification, evidentiary standard.

DÉFIS RÉGLEMENTAIRES POUR LA RÉINTÉGRATION DANS LA CITOYENNETÉ LÉGALEMENT ACQUISE

Selon la Déclaration universelle des droits de l'homme, nul ne peut être arbitrairement privé de sa nationalité ni du droit de changer de nationalité. La procédure de récupération ou d'octroi de la citoyenneté roumaine aux personnes qui ont perdu leur citoyenneté pour des raisons indépendantes de leur volonté ou dont la citoyenneté leur a été retirée sans

leur volonté, ainsi qu'à leurs descendants jusqu'au troisième degré inclus (à la suite des pertes territoriales subies par la Roumanie pendant la Seconde Guerre mondiale, et à leurs descendants), est régie par la loi sur la citoyenneté roumaine 21/1991. Le ministère roumain de la Justice a, en février 2024, soumis au débat public un projet de loi sur l'amendement de la loi sur la citoyenneté roumaine 21/1991, qui vise à modifier les conditions d'octroi de la citoyenneté roumaine, à savoir: l'introduction de la condition de connaissance de la langue roumaine; la possibilité de prolonger le délai de traitement des demandes de citoyenneté; l'imposition d'une norme de preuve obligatoire pour les documents officiels délivrés par les autorités d'autres États.

Mots-clés: citoyenneté, réacquisition, octroi, descendance, propositions de modification, norme de preuve.

НОРМАТИВНЫЕ ПРОБЛЕМЫ, СВЯЗАННЫЕ С ВОССТАНОВЛЕНИЕМ ЗАКОННО ПРИОБРЕТЕННОГО ГРАЖДАНСТВА

Согласно Всеобщей Декларации прав человека, никто не может быть произвольно лишен своего гражданства или права изменить свое гражданство. Порядок восстановления или предоставления румынского гражданства лицам, утратившим гражданство по независящим от их воли причинам или лишенным гражданства против их воли, а также их потомкам до третьей степени включительно (в результате территориальных потерь Румынии во время Второй мировой войны, а также их потомки), регулируемые Законом о гражданстве Румынии 21/1991. Министерство юстиции Румынии, начиная с февраля 2024 года, вынесло на общественное обсуждение проект закона о внесении поправок в Закон о румынском гражданстве 21/1991, который намерен изменить условия предоставления румынского гражданства, а именно: введение условия знания румынского языка; возможность продления срока рассмотрения заявлений на получение гражданства; введение обязательного стандарта доказывания для официальных документов, выданных властями других государств.

Ключевые слова: гражданство, повторное приобретение, предоставление, потомки, предложения по изменению, стандарт доказывания.

Introducere

Doctrina constituțională definește cetățenia ca fiind acea calitate a persoanei fizice, ce exprimă legătură politico-juridică permanentă, nelimitată în timp și spațiu dintre persoana fizică și statul respectiv, atribuind plenitudinea de drepturi și obligații reciproce stabilite de Constituție și legi [10, p. 49].

Cetățenia se dobândește fie de drept, fie ca efect al unui act juridic. Iar cetățenia „de drept” are la baza două principii unanim recunoscute: a) dreptul sângelui (*jus sanguinis*) și b) dreptul locului (*jus soli*) [1, p. 174]. Ambele principii se încadrează în modalitatea dobândirii cetățeniei prin naștere. Astfel, în baza principiului *jus sanguinis*, copii ai căror ambii sau unul dintre părinți posedă, la momentul nașterii copiilor, cetățenia statului respectiv, dobândește cetățenia aceluși stat. De menționat ca în cazul dat locul nașterii

nu influențează asupra cetățeniei, deoarece calitatea părinților se păstrează în timp și spațiu.

Metodologia de cercetare

În cadrul acestei cercetări am efectuat analiza argumentată a unor propuneri de lege-ferendae la Legea cetățeniei române 21/1991. De asemenea, am recurs la metoda logică și analitică în identificarea avantajelor și dezavantajelor modificărilor propuse. O altă parte importantă a acestui studiu este guvernat de metoda sintetică, care ne oferă posibilitatea identificării impactului asupra dreptului de redobândire a cetățeniei române.

Expunerea conținutului de bază

Potrivit Declarației Universale a Drepturilor Omului: „*Nimeni nu poate fi lipsit în mod arbitrar de cetățenia sa și nici de dreptul de a-si schimba*

cetățenia” [7, art.15 alin.2)]. Problema care se pune în cazul cetățeniilor romani și urmașii lor, care după ocuparea la 28 iunie 1940 și reocuparea la 27 august 1944 a Basarabiei, este că cetățenii români și urmașii lor, nici nu au renunțat la cetățenia română și nici statul român nu le-a retras cetățenie română. Aceste persoane și urmașii lor, inclusiv și cei deportați au fost lipsiți abuziv și ilegal de calitatea naturală de cetățeni [2, p. 383].

Carta de la Paris pentru o nouă Europă, din 21 noiembrie 1990, ratificată de către Parlamentul României și al Republicii Moldova stabilește principiul unității naționale, implicit a celei române, în calitate de garant al păcii în Europa națiunilor unite. Prin Declarația privind Pactul Ribbentrop-Molotov și consecințele acestuia pentru România din 24.06.1991, Parlamentul României “a condamnat acest pact ca fiind *ab initio* nul și neavenit” [8, p.109]. Rezultă, deci, ca Statele afectate de acest Pact trebuie să revină în starea juridică de până la semnarea și punerea lui în acțiune (28 iunie 1940).

Ministerul Justiției din România, începând cu luna februarie 2024, a supus dezbaterii publice un proiect de lege privind modificarea legii cetățeniei române 21/199, prin care se intenționează să se schimbe condițiile de acordare a cetățeniei române [13].

Printre modificările propuse și aflate în dezbatere publică se numără:

- Introducerea condiției cunoașterii limbii române.
- Posibilitatea prelungirii termenului de soluționare a cererilor de cetățenie, astfel încât Comisia să aibă timp să facă demersuri pentru stabilirea autenticității unor înscrisuri (în prezent, termenul este de cinci luni).
- Garantarea identității unui solicitant prin introducerea biometriei în procesul dobândirii la cerere a cetățeniei (au existat situații când la depunerea jurământului s-au prezentat alte persoane decât cele care au solicitat cetățenia).

- Impunerea unui standard probatoriu obligatoriu pentru documentele oficiale emise de autoritățile ale altor state, astfel încât dovada îndeplinirii condițiilor legale urmând să fie făcută cu acte de stare civilă sau extrase din registre de stare civilă, apostile, eliberate cu cel mult doi ani anterior înregistrării cererii, astfel încât acestea să cuprindă elemente de siguranță suplimentare [14].

Este pentru prima oară în legislația României, după Revoluția din 1989, când se prevede în mod expres faptul că îndeplinirea condițiilor de redobândire a cetățeniei române nu conferă un drept solicitanților conform art.4 alin.2 din legea 21/1991, acest antagonism fiind în totală contradicție cu doctrina statului român în materie de cetățenie de după anul 1989.

Această propunere de modificare a articolului 4 alineatul 2 din legea 21/1991 vine în contradicție cu dispozițiile articolului 5 din Constituția României [3] cât și cu dispozițiile articolului 4 alineatul 1 litera c) din legea 21/1991, precum și cu preambulul O.U.G. 5/2010 [12] (preambul care reprezintă unul dintre motivele principale pentru care a fost înființată Autoritatea Națională pentru Cetățenie) în care se menționează faptul că: «Luând în considerare obligația pozitivă de a asigura caracterul efectiv, *neiluzoriu* al drepturilor conferite de lege, obligație instituită de Convenția Europeană a Drepturilor Omului” [5].

Este evident că redobândirea cetățeniei române astfel cum a fost definită de legiuitorul român prin legea 21/1991, reprezintă un drept fundamental și nu o simplă vocație pentru toți etnicii români din Republica Moldova și Ucraina, care demonstrează că îndeplinesc condițiile cumulative ale legii cetățeniei române, fiind un act de reparație istorică față de persoanele care au pierdut cetățenie română din motive neimputabile lor, motiv pentru care a fost instituită o variantă simplificată - redobândirea cetățeniei române - tocmai pe acest considerent al pierderii cetățeniei române fără voia foștilor cetățeni români fapt consacrat prin art.11 alin.1 din legea 21/1991:

“Persoanele care au fost cetățeni români, dar au pierdut cetățenie română din motive neimputabile lor sau cărora aceasta cetățenie le-a fost ridicată fără voia lor, precum și descendenții acestora până la gradul III, la cerere, pot redobândi sau li se poate acorda cetățenie română, cu posibilitatea păstrării cetățeniei străine și stabilirea domiciliului în țara sau cu menținerea acestuia în străinătate, dacă îndeplinesc condițiile prevăzute la art. 8 alin. (1) lit. b), c) și e)” [9]. Spre deosebire de acordarea cetățeniei române conform articolului 8 din legea 21/1991 - prin naturalizare, redobândirea cetățeniei române reprezintă un drept fundamental al solicitanților care au vocație la redobândirea cetățeniei române și care demonstrează că întrunesc condițiile legale pentru redobândirea cetățeniei române.

Astfel, pentru redobândirea cetățeniei române în temeiul art.11 din legea nr.21/1991, legiuitorul a prevăzut, alături de împlinirea vârstei de 18 ani, condiția comportamentului de loialitate față de statul român (art.8 alin.1 lit. b) din lege) - “dovedește, prin comportament, acțiuni și atitudine, loialitate față de statul român, nu întreprinde sau sprijină acțiuni împotriva ordinii de drept sau a securității naționale și declara că nici în trecut nu a întreprins asemenea acțiuni” și cea a bunei comportări a solicitantului (art.8 alin.1 lit. e) din lege) - “este cunoscut cu o bună comportare și nu a fost condamnat în țară sau în străinătate pentru o infracțiune care îl face nedemn de a fi cetățean român”. Aceste condiții trebuie îndeplinite pentru oricare dintre cazurile de acordare a cetățeniei române, fiind astfel inerente procesului de dobândire a cetățeniei române.

În al doilea rând, redobândirea cetățeniei române ca instituție politico-juridică reprezintă un drept fundamental și nu o vocație, întrucât:

a) În spiritul principiilor universale, unanim recunoscute ce stau la baza dobândirii cetățeniei, urmașii cetățeniilor români, lipsiți în mod abuziv de cetățenie, au dobândit cetățenie română prin faptul

nașteri, al dreptului de sânge. De la această calitate nu s-au dezis prin renunțare și nici statul român nu le-a retras-o. Deci, *de facto*, sunt cetățeni români, dar nu au acte doveditoare pe care statul român este obligat să ni le perfecteze.

b) Urmașii cetățeniilor români, inclusiv cei reveniți din exil, deportări, lipsiți în mod abuziv de cetățenie, locuiesc în mod legal și obișnuit pe teritoriul Națiunii Române, actualmente Republica Moldova, au dobândit cetățenia și în baza principiului locului (*jus soli*), cu toate consecințele legale și legitime.

Deși legea 21/1991 reglementează modurile de dobândire a cetățeniei române prin articolul 4 alineatul 1 [9] și condițiile cumulative care trebuie întrunite de un cetățean străin pentru a fi eligibil în vedere obținerii cetățeniei române, propunerea Ministerului Justiției de a modifica articolul 4 alin.2 din legea 21/1991: “Dispozițiile prezentei legi nu conferă cetățeniilor străini sau persoanelor fără cetățenie un drept la dobândirea cetățeniei române prin acordare la cerere.” va transforma instituția redobândirii cetățeniei române într-un drept iluzoriu, lăsând loc pentru membrii Comisiei pentru Cetățenie de a decide, în mod arbitrar, subiectiv, cui acorda cetățenia română, iar cei îndreptățiți nu se vor mai putea adresa instanței pentru a le fi recunoscut dreptul de a dobândi cetățenia română în termenele și condițiile legale. Aceasta propunere de modificare a legii 21/1991 încalcă flagrant dispozițiile art. 9 din Convenția Europeană asupra Cetățeniei care stipulează în mod expres: “Fiecare stat parte va facilita, pentru cazurile și în condițiile prevăzute de dreptul sau intern, redobândirea cetățeniei de către persoanele care o aveau ... [9]”.

În acest sens, inclusiv Institutul de Istorie “George Barițiu” din Cluj Napoca, a reiterat același punct de vedere, subliniind faptul că redobândirea cetățeniei române reprezintă un drept și nu o simplă vocație: “O dată cu ratificarea, prin decretul regal

din 1918, a actelor de unire, toți locuitorii Basarabiei, Bucovinei și Transilvaniei au devenit, de fapt, cetățeni romani și solicitările locuitorilor care s-au născut până la 01.12.1918 sau succesorii acestora sunt îndreptățiți să redobândească cetățenia română în conformitate cu legea 21/1991 privind cetățenia română, înlăturând-se o nedreptate făcută acestora [9]”.

Aceasta propunere de modificare a articolului 4 alineatul 2 din legea 21/1991 vine în contradicție cu dispozițiile articolului 5 din Constituția României [3] ca și cu dispozițiile articolului 4 alineatul 1 litera c) din legea 21/1991 precum și cu preambulul O.U.G. 5/2010 (preambul care reprezintă unul dintre motivele principale pentru care a fost înființată Autoritatea Națională pentru Cetățenie) în care se menționează faptul ca: *“Luând în considerare obligația pozitivă de a asigura caracterul efectiv, neiluzoriu al drepturilor conferite de lege, obligație instituită de Convenția Europeană a drepturilor Omului”* [12].

Modificarea propusă a fi adusă prin introducerea articolului 15¹ alin. 6 care prevede un termen de analizare a dosarelor de redobândire a cetățeniei române de cel mult doi ani de zile, în condițiile în care, în prezent, conform articolului 16 alineatul 2 litera c) din lege avem un termen de cinci luni de zile (în practica un dosar fiind analizat în 3 sau 4 ani) crește termenul de analiză al dosarelor de 5 ori, termen la care se adaugă și un alt termen, intitulat “rezonabil” însă nedefinit, nedeterminat, conform articolului 15¹ alineatul 7 (articol propus a fi adăugat prin proiectul de lege), în care se pot face verificări cu privire la autenticitatea înscrisurilor. În privința acestei modificări ce se dorește a fi adusă legii cetățeniei române, fostul președinte al Autorității Naționale pentru Cetățenie, Andrei Tinu și-a exprimat punctul de vedere: *“aplicații vor putea primi un răspuns în cinci sau șase ani, dacă nu chiar mai mult”* [14] - în sensul ca cererile petenților vor putea fi analizate, în cel

mai bun caz, în 5 sau 6 ani dacă ar intra în vigoare noul proiect de lege.

Creșterea de circa 5 ori a termenului de soluționare a dosarelor reprezintă un afront adus legii cetățeniei române, legiuitorul modificând constant aceasta lege tocmai pentru ca dosarele să fie soluționate cu celeritate, respectiv cu respectarea unui termen rezonabil prevăzut de articolele 9 și 10 din Convenția Europeană Asupra Cetățeniei [5]. De asemenea, această creștere a termenului de analiză al dosarelor încalcă și practica constantă a instanțelor de judecată care a stabilit ca un termen de 6 luni ca fiind rezonabil pentru analiza dosarelor privind redobândirea cetățeniei române.

În preambulul Ordonanței de urgență nr. 5/2010 privind înființarea, organizarea și funcționarea Autorității Naționale pentru Cetățenie sunt precizate în mod expres motivele adoptării acesteia, din lecturarea acestora rezultând fără echivoc faptul ca termenul de 5 luni de zile în care trebuie analizat dosarul, este unul imperativ: “Având în vedere obligația Comisiei pentru cetățenie de a respecta termenele legale pentru soluționarea cererilor în materie de cetățenie...”, ținând cont de necesitatea creării cât mai rapide a instrumentelor legale prin care Comisia pentru Cetățenie să poată soluționa în termenul de 5 luni prevăzut expres în legea cetățeniei române nr. 21/1991”. [12]

Ținând cont de faptul că, în ultimii trei ani, ritmul de soluționare a cererilor de redobândire a cetățeniei române a fost de aproximativ trei ori mai mare decât al cererilor înregistrate nu considerăm oportună și nici justificată majorarea de cinci ori a termenului legal de analizare/soluționare a cererilor de redobândire a cetățeniei române.

În ceea ce privește prevederile privind adăugarea articolului 15¹ alineatul 4 - cunoașterea limbii române la nivelul B1 al Cadrului European comun de referință pentru limbi - implementarea acestei prevederi anulează practic rațiunea existenței articolului 11 din legea cetățeniei române - ca măsură repara-

torie pentru toți românii care au pierdut cetățenia română ca urmare a ocupației sovietice începută cu al doilea război mondial în teritoriile pierdute de România.

Această propunere nu ține cont de faptul că cetățenii Republicii Moldova au ca limbă oficială/maternală - limba *română* pe care o folosesc în toate aspectele vieții cotidiene. Din punct de vedere istoric, se cuvine menționat faptul ca aceștia au păstrat limba română în contextul unei presiuni teribile de deznaționalizare folosit de imperiul țarist și sovietic în Basarabia.

În privința etnicilor români din Ucraina, atragem atenția asupra faptului că, generația oamenilor de peste 50 de ani din Ucraina, regiunea Cernăuți, care au urmat școală în limba română, au scris, pe parcursul tuturor anilor petrecuți în școală în limba română cu caractere chirilice. Niciunul dintre ei nu știe să scrie corect gramatical sau ortografic în limba română cu caractere latine. În ceea ce privește generația persoanelor tinere, mulți dintre aceștia nici măcar nu au mai avut aceasta ocazie, deoarece numărul școlilor cu predare în limba romana s-a diminuat drastic, iar începând cu acest an, 2024, în toate școlile din Ucraina, învățământul în limba maternă este permis în clasele primare, dar și acolo orele de limba ucraineană sunt mult mai multe decât de limba română. Copiii nu reușesc să învețe bine limba maternă. Apoi, din clasa a V-a până în clasa a XII-a sunt introduse cote lingvistice: tot mai multe discipline învățate în limba ucraineană obligatoriu (nu la alegere, după cum era normal) și tot mai puține în limba maternă. Elevul ajunge în clasa a XII-a, practic, învățând foarte puține discipline în limba română. El nu va mai cunoaște limba maternă literară și va fi, de fapt, asimilat, în pofida angajamentelor legislative aduse de către Ucraina.

Pe lângă aceștia mai există etnici români care s-au născut în străinătate în zone în care nu au folosit deloc limba română, dar ai căror bunici sau părinți

au emigrat în timpul regimului comunist din România - aceasta înseamnă ca tuturor acestora li se neaga dreptul de a redobândi cetățenia română din cauza faptului ca nu cunosc limba română la un nivel atât de avansat.

Introducerea unei cerințe de cunoaștere a limbii române e la nivelul B1 conduce la discriminarea celor care, din motive istorice, sociale sau personale, nu au avut acces sau oportunitatea de a învăța limba la acest nivel. Este important să se asigure că legile privind cetățenia sunt în concordanță cu *principiile egalității și nediscriminării*, în conformitate cu articolul 7 din Declarația Universală a Drepturilor Omului [7].

Conform articolului 15 din Declarația Universală a Drepturilor Omului, fiecare persoană are *dreptul la o naționalitate*. Modificarea propusă încalcă în mod flagrant acest drept pentru cei care nu pot îndeplini cerința lingvistică la un nivel atât de avansat, din motive neimputabile.

Prin această propunere *se încalcă principiul proporționalității măsurilor* - orice restricție impusă în procesul de redobândire a cetățeniei trebuie să fie proporțională cu scopul urmărit. Or, nu există niciun studiu evaluator care să verifice dacă cerința lingvistică servește un interes public legitim ori dacă există alte modalități, mai puțin restrictive, pentru a atinge același obiectiv.

De asemenea, *se încalcă dreptul la identitate și apartenență*. Cetățenia reprezintă mai mult decât un statut legal, este legată de sentimentul de identitate și apartenență la o comunitate. Cerința de cunoaștere a limbii române la un nivel avansat nu ar trebui să stea în calea reînnoirii acestei legături pentru descendenții cetățenilor români întrucât ar echivala cu o nouă abandonare a acestora de către statul român.

Prin această propunere *se neagă principiile solidarității și incluziunii*. Modificarea propusă va trimite un mesaj negativ comunităților de români din diaspora și descendenților acestora, sugerând ca sunt

valorizați mai puțin dacă nu îndeplinesc anumite criterii lingvistice la un nivel avansat. Promovarea unei politici de cetățenie bazată pe principii de incluziune și solidaritate este esențială pentru a menține legătura puternică între România și românii din Republica Moldova și Ucraina.

Prin articolul 1 alin. 1) din legea 299/2007 privind sprijinul acordat românilor de pretutindeni [11], legiuitorul, atunci când a definit categoria românilor de pretutindeni a inclus persoanele care își asumă liber identitatea cultural românească, persoanele de origine română, și cele aparținând filonului lingvistic și cultural românesc, *nefiind condiționați de o cunoaștere avansată a limbii române*. În consecință, capacitatea de a petiționa și de a redobândi cetățenia română, nu este condiționată de nivelul la care etnicii români stăpânesc limba română.

Prin folosirea acestui pretext - de a cunoaște limba română a la nivel B1 este restricționat dreptul natural și constituțional (articolul 7 din Constituția României) ale etnicilor români din fostele teritorii care au aparținut, la un moment dat, de statul român. Cerința în ceea ce privește folosirea limbii române la un nivel avansat nu este prevăzută în legislația privind redobândirea cetățeniei nici de către Republica Moldova și nici de către statul Israel. În cazul statului Israel, legea acestora permite oricărui etnic israelian dreptul de a reveni în țară, recunoscând-i dreptul de a solicita și obține cetățenia israeliană atât pentru titular cât și pentru soț sau soție, copii, nepoții și soții/soțiile acestora.

În plus, proiectul de lege impune necesitatea demonstrării cunoașterii limbii române ca o condiție de îndeplinit pentru depunerea dosarului de redobândire a cetățeniei române, și nu ca o condiție pentru redobândirea cetățeniei române, astfel cum este stipulat pentru ceilalți solicitanți, măsură care va duce, de fapt, de la momentul aprobării proiectului de lege, la blocarea depunerii cererilor de redobândire a cetățeniei române în temeiul art. 11 din legea 21/1991 până la operaționalizarea instituțiilor de atestare.

Propunerea de modificare legislativă nu prevede actele cu care se face dovada dreptului la dobândirea/redobândirea/renunțarea la cetățenia română fiind propus ca articolul 16 alineatul 4 din Legea cetățeniei române să prevadă faptul că lista acestor acte urmează a se aproba și afișa pe site-ul Autorității Naționale pentru Cetățenie de către Președintele Autorității Naționale pentru Cetățenie, respectiv publica în Monitorul Oficial. Acest fapt contravine declarației dată de către Ministrul Justiției, Alina – Ștefania Gorghiu care a afirmat ca acest proiect de modificare a legii cetățeniei române este necesar pentru a se putea asigura un cadru simplu, transparent și predictibil. Dar cum se poate realiza un cadru transparent și predictibil atunci când, în proiectul de modificare a legii 21/1991 nu apar menționate tocmai care sunt actele cu care se va putea face dovada dreptului la dobândirea/redobândirea/renunțarea la cetățenia română, pentru a putea fi dezbătut public (transparent) acest aspect și a nu lăsa fiecărui Președinte al Autorității pentru Cetățenie să schimbe, după cum crede, lista actelor doveditoare. Ar fi predictibil dacă s-ar menționa în proiectul de modificare a legii cetățeniei române actele cu care se poate face dovada dreptului la dobândirea/redobândirea/renunțarea la cetățenia română.

În ceea ce privește propunerea inserării art. 16 alin. (3) conform căruia, la înregistrarea dosarelor de redobândire a cetățeniei române să se accepte doar *extrase din registrele de stare civilă apostolate, emise cu cel mult 2 ani de zile anterior înregistrării dosarului de redobândire a cetățeniei române* - această dispoziție de a stabili o interdicție la depunerea dosarului dacă actele au o vechime mai mare de doi ani este abuzivă, nelegală, neconstituțională și excede oricărei norme legale în vigoare. Prin aceasta se încalcă și dispozițiile articolul 3 din Convenția încheiată la Haga în data de 05.10.1961 privind suprimarea cerinței supralegalizării actelor oficiale străine [6], articol care prevede faptul că *“Singura formalitate care ar putea fi cerută pentru a atesta veracitatea semnăturii, calitatea*

in care a acționat semnatarul actului sau, după caz, identitatea sigiliului sau a stampilei de pe acest act, este aplicarea apostilei definite la articolul 4, eliberată de către autoritatea competentă a statului din care emană documentul.” Nicăieri în această convenție nu este prevăzută o limita în timp a valabilității apostilei aplicate pe aceste acte.

Referitor la modificările propuse a fi aduse articolului 13 alin.3 din legea cetățeniei române, conform cărora petenții care optează pentru menținerea domiciliului în străinătate trebuie să depună cererile de redobândire a cetățeniei române la consulatele României din străinătate, iar cei care optează pentru stabilirea domiciliului în România pot depune cererile doar la sediul Autorității Naționale pentru Cetățenie din București sau la birourile teritoriale din Galați, Iași sau Suceava. *Această prevedere propusă încalcă dreptul etnicilor români din regiunea Cernăuți, regiunea Herta și fostele județe Cetatea Albă și Ismail (care în prezent fac parte din teritoriul Ucrainei) de a solicita redobândirea cetățeniei române deoarece, de peste 2 ani, secțiile consulare ale României din Ucraina nu funcționează din cauza războiului, deci aceștia nu ar putea depune cereri de redobândire a cetățeniei române cu menținerea domiciliului în străinătate la Autoritatea Națională pentru Cetățenie conform prevederilor propuse prin proiectul de lege, încălcându-se astfel dreptul fundamental de a solicita cetățenia română, drept prevăzut de articolul 5 din Constituția României. Legea ar trebui să permită în continuare, așa cum se întâmplă în prezent, ca petenții să poată depune cereri de redobândire a cetățeniei române atât la sediul Autorității Naționale pentru Cetățenie, la birourile teritoriale din România cât și la oficiile consulare ale României din străinătate, indiferent de opțiunea stabilirii domiciliului în România sau în străinătate. Mai mult decât atât, această dispoziție propusă discriminează petenții în funcție de opțiunea selectată - stabilirea domiciliului în România sau menținerea domiciliului în străinătate, acestora fiindu-le îngrădita*

exercitarea dreptului de a dobândi cetățenia română, drept consfințit prin articolul 5 din Constituția României [3] cu atât mai mult cu cât, în prezent, aceștia au posibilitatea, pe parcursul analizării cererii și pana la soluționarea acesteia prin Ordin al Președintelui Autorității Naționale pentru Cetățenie, să-și schimbe opțiunea domiciliului - stabilirea în România sau menținerea domiciliului în străinătate.

Având în vedere faptul că 99% dintre solicitanții au domiciliul în străinătate, acest fapt va bloca practic depunerea dosarelor în condițiile propuse prin noul proiect de lege.

Modificarea propusă a fi adusă articolului 20 alin.4 din legea 21/1991 referitor la faptul că *jurământul de credință nu poate fi depus după expirarea termenelor (de 6 luni pentru depunerea jurământului cu posibilitatea prelungirii o singură dată, cu încă 6 luni) în nici o împrejurare și indiferent de motivul invocat* nu ține cont de cazurile fortuite și de forța majoră, situații în care petenții s-ar afla într-o imposibilitate obiectivă de prezentare. Bărbații etnici români din Ucraina nu vor mai avea nici o șansă la redobândirea cetățeniei române, deoarece secțiile consulare ale României din Ucraina sunt închise de la începutul războiului, iar în România nu pot veni pentru a putea depune jurământul deoarece este interzisă ieșirea din Ucraina a bărbaților cu vârsta cuprinsă între 18 și 60 de ani.

Această imposibilitate de prezentare poate avea legătură cu cazuri fortuite cum ar fi: starea medicală în care se pot afla petenții la un moment dat (accidente, sarcina, intervenții chirurgicale, etc.) dar și situații de forță majoră pe care aceștia nu le pot depăși, cum ar fi războiul, pandemia în timpul căreia restricțiile de deplasare au fost stricte, iar instanțele de judecată au obligat Autoritatea Națională pentru Cetățenie din România să înregistreze sute de dosare, în condițiile în care Autoritatea Națională pentru Cetățenie nu a considerat pandemia un caz temeinic justificat pentru înregistrarea dosarelor prin reprezentant.

Unul dintre argumentele folosite de către Ministerul Justiției pentru modificarea legii cetățeniei române este analiza comparativă a legislației europene în materie de cetățenie. În opinia subsemnatului, tendința anumitor țări europene în sensul înăsprii legislației privind redobândirea cetățeniei de către etnicii lor sau foștii lor cetățeni, nu ar trebui să servească drept model pentru națiunea română, deoarece nu au o istorie comparabilă cu cea pe care o are România, care a pierdut Basarabia în urma Pactului Ribbentrop-Molotov. România și Basarabia au aceeași cultura, istorie, aceeași limbă oficială - limba română, toate acestea justificând păstrarea unei legislații favorabile redobândirii cetățeniei române, într-o varianta simplificată, de către cei îndreptățiți, ca o măsură de reparație istorică.

Concluzii

În concluzie, opinez în sensul că noul proiect de modificare a legii cetățeniei române ar fi trebuit să pună accentul pe necesitatea de a menține legislația privind redobândirea cetățeniei române accesibilă și echitabilă, respectând în același timp drepturile fundamentale ale persoanelor și principiile Convenției Europene asupra Cetățeniei și a Convenției Europene a Drepturilor Omului. Este crucial să se găsească un echilibru între integritatea procesului de acordare a cetățeniei și asigurarea că acesta rămâne deschis și just pentru toți cei care au un drept legitim de a o solicita.

Referințe bibliografice

1. BADESCU, Mihai. *Drept Constituțional și Instituții Politice*. București: Editura Hamangiu, 2023.
2. CARP, Simion, CARP, Elena. Normele juridice discriminatorii – trăsătură a regimurilor totalitare și de ocupație. În: *Conferința științifico-practică „Criminalitatea politică: reflecții istorico-juridice, manifestări și consecințe”*. Chișinău: 06 ianuarie 2015.

3. Constituția României adoptată la 21 noiembrie 1991, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 233 din 21 noiembrie 1991 și a intrat în vigoare în urma aprobării ei prin referendumul national din 8 decembrie 1991.

4. Constituția României. Declarația Universală a Drepturilor Omului. Convenția europeană a drepturilor omului. Editura: Meteor Press, 2019. 144 p. ISBN: 9789737288691.

5. BÎRSAN, Corneliu. *Convenția europeană a drepturilor omului: Drepturi și libertăți*. București: Editura C.H. Beck, 2005. 1273 p. ISBN 9736555739.

6. Convenția din 5 octombrie 1961 cu privire la suprimarea cerinței supra legalizării actelor oficiale străine. (încheiată la 5 octombrie 1961). În: *Monitorul Oficial*, nr. 408, din 26 august 1999.

7. Declarația Universală a Drepturilor Omului. București: Editura Cartdidact, 2015. ISBN 2000004458157.

8. DIACON, V. *Reîntregirea. Basarabia, Bucovina și Insula Șerpilor în dezbateri ale Parlamentului României*. Iași: Unirea, 1992. 252 p.

9. Legea cetățeniei române nr. 21 din 1 martie 1991 (republicată). În: *Monitorul Oficial*, nr. 576, din 13 august 2010.

10. MURARU, I. *Drept constituțional și instituții politice*. București: Editura Actami, 1997, p. 49.

11. Legea privind sprijinul acordat românilor de refugiați nr. 299 din 13 noiembrie 2007 (republicată). În: *Monitorul Oficial*, nr. 261, din 22 aprilie 2009.

12. Ordonanță de urgență nr. 5 din 5 februarie 2010 pentru înființarea, organizarea și funcționarea Autorității Naționale pentru Cetățenie. În: *Monitorul Oficial*, nr. 93, din 10 februarie 2010.

Resurse web:

13. Proiect de Lege pentru modificarea și completarea Legii cetățeniei române nr. 21/1991.

<https://www.just.ro/> (accesat - 23.10.2024).

14. TINU, Andrei. *Noul proiect de lege al cetățeniei este o noua nedreptate istorică*. https://www.stiripesurse.ro/andrei-tinu-noul-proiect-de-lege-al-cetateniei-este-o-noua-nedreptate-istorica_3257439.html (accesat - 23.10.2024).